

Representantforslag 102 S

(2016–2017)

fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Anne Tingelstad Wøien og Kjersti Toppe

Dokument 8:102 S (2016–2017)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Anne Tingelstad Wøien og Kjersti Toppe om innføring av rett til full merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner

Til Stortinget

Bakgrunn

Merverdiavgift er en avgift som rammer frivillige organisasjoner spesielt. Næringsdrivende slipper å betale merverdiavgift på innkjøp fordi de selger varer og tjenester videre til forbrukere som betaler merverdiavgift. Frivillige organisasjoner må derimot betale 25 prosent ekstra på innkjøp, fordi de fleste organisasjoner ikke selger varer og tjenester til forbrukere. I praksis innebærer det at varer og tjenester er 25 prosent dyrere i innkjøp for frivillige organisasjoner sammenlignet med næringsdrivende virksomheter.

Dagens ordninger for merverdiavgiftskompensasjon

Det finnes i dag to merverdiavgiftskompensasjonsordninger for frivillig sektor.

- Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging og investering i idrettsanlegg: I 2017 er det bevilget 176 mill. kroner til ordningen. Innen fristen 1. mars er det kommet inn søknader på til sammen 199 mill. kroner.
- Merverdiavgiftskompensasjon for varer og tjenester: Merverdiavgiftskompensasjonsordningen skal kompensere for kostnader som frivillige organisasjoner har til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester. Alle typer frivillige organisa-

sjoner kan søke om å få kompensert kostnader til merverdiavgift som de har hatt ved kjøp av varer og tjenester, basert på årsregnskap ett år tilbake i tid. Lotteri- og stiftelsestilsynet skal for inneværende år fordele 1,32 mrd. kroner til frivillige lag og organisasjoner.

Begge ordningene forvaltes av Lotteri- og stiftelsestilsynet, og begge er rammestyrte, det vil si at frivillige organisasjoner kun får kompensert momsutgifter innenfor den rammen Stortinget har bevilget for det enkelte år.

Det betyr at frivillige organisasjoner risikerer å få kompensasjonen avkortet dersom de årlige bevilgningene ikke er tilstrekkelig til å imøtekomme alle søknadene.

Betydningen av merverdiavgiftskompensasjon

Frivillige lag og organisasjoner er limet i lokalsamfunnet og er avgjørende bidragsytere til utviklingen av gode lokalsamfunn. Merverdiavgiftskompensasjon er av stor betydning for økonomien i frivillige organisasjoner. I 2016 mottok mer enn 23 000 foreninger midler over den generelle merverdiavgiftsordningen for varer og tjenester. I tillegg er ordningen viktig for å understøtte grunnplanet i frivillige organisasjoner, ved at majoriteten av midlene fordeles direkte til lokale foreninger.

Det er en stor underdekning av idrettsanlegg over hele landet. Hvert år blir det realisert viktige og nødvendige kunstgressbaner, skianlegg, idretts-haller og andre idrettsanlegg takket være idrettslag og -foreninger. Dette er infrastruktur som kommunen ofte ikke har økonomi til å prioritere, men som frivillige organisasjoner påtar seg det økonomiske ansvaret for å realisere. På denne måten profiterer kommunen på idrettslagenes innsats som gir befolk-

ningen generelt, ofte inkludert skoleelever, tilgang til anlegg som kommunen selv ikke har anledning til å bygge.

Det samme gjelder andre typer av organisasjons-eide kulturhus og forsamlingslokaler som frivillige organisasjoner eier og drifter. Forskriften om merverdiavgiftskompensasjon åpner for at disse kan innlemme utgifter til vedlikehold i søknaden om merverdiavgiftskompensasjon for varer og tjenester, men det er ikke anledning til å kreve merverdiavgiftskompensasjon for utgifter til oppføring av nytt bygg/anlegg, eller påbygning og oppgradering av bygg/anlegg. Forslagsstillerne mener dette er uforståelig og en skjevhet i systemet, og mener derfor at merverdiavgiftskompensasjonsordningene må endres slik at det blir en likebehandling mellom utgifter til idrettsanlegg og andre typer organisasjonseide hus og anlegg.

Avkortning

Bevilgningene til merverdiavgiftskompensasjonsordningene har de senere år økt i nominelle tall. Imidlertid har søknadene om kompensasjon økt vesentlig mer. Avkortningen økte fra 21,7 prosent i 2015 til 23,7 prosent i 2016. Frivillighet Norge estimerer at avkortningen vil øke til 27 prosent i søknadsåret 2017.

Når det gjelder merverdiavgiftskompensasjonsordningen for idrettsanlegg, så har den vært underbudsjettert de siste årene. Stortinget har vedtatt tilleggsbevilgninger for å unngå avkortning.

Forslagsstillerne mener det er urimelig at idrettslag og andre frivillige organisasjoner straffes økonomisk gjennom avkortning i merverdiavgiftskompensasjonen som følge av at bevilgningene er for små. For å unngå en slik usikkerhet, og sikre frivillige organisasjoner samme vilkår som kommuner og private næringsdrivende, har representanter fra Senterpartiet en rekke ganger fremmet forslag om å forbedre ordningen for idrettsanlegg, og gi idrettslag og foreninger større forutsigbarhet når de påtar seg slike økonomiske løft på vegne av fellesskapet.

Regjeringen Solberg avviste dette i sin tilbakemelding til Stortinget i forbindelse med budsjettproposisjonen for 2016. I tillegg har representanter fra Senterpartiet fremmet forslag om å inkludere andre organisasjonseide bygg inn i merverdiavgiftskompensasjonsordningen. En fortsatt underbudsjettering av ordningene, og avkortning i kompensasjonen, vil svekke aktiviteten og økonomien i de lokale idrettslagene og organisasjonene, noe som igjen vil føre til et dårligere tilbud for barn og unge rundt om i hele landet.

Forslagsstillerne vil derfor at merverdiavgiftsrefusjonsordningene, både for idrettsanlegg og varer

og tjenester, gjøres om til rettighetsstyrte ordninger, og ikke avhengig av årlige bevilgninger.

Etablere entydige regler for hvem som kan delta i merverdiavgiftskompensasjonsordningen

Til tross for flere evalueringsrapporter som påpeker behovet for tydeliggjøring av regelverket, er det, slik forslagsstillerne oppfatter det, ikke satt i gang noen prosess for å forbedre dette.

I tillegg mener forslagsstillerne at merverdiavgiftskompensasjonsordningen må videreutvikles slik at alle organisasjoner som bruker den, har samme utsikter til å få full merverdiavgiftskompensasjon, uavhengig av størrelse.

Betydningen av forslaget

Merverdiavgiftskompensasjonsordningen er en god måte å understøtte en uavhengig frivillighet på istedenfor «overstyring» gjennom bundne midler som prosjektstøtte etc. Ordningen gjør at organisasjonene kan bruke en større andel av sine ressurser på aktivitet i stedet for å betale merverdiavgift til staten.

Forslagsstillerne mener at dagens merverdiavgiftskompensasjonsordninger er tilfeldig, urettferdig og gir frivillige organisasjoner lite forutsigbarhet. Slik usikkerhet vil legge en demper på organisasjonenes mulighet til å påta seg investeringer til nytte for lokalsamfunnet. Det framstår heller ikke som logisk at merverdiavgiftskompensasjonsordningen skiller mellom innkjøp av varer og tjenester knyttet til nyoppføring av bygg/anlegg og andre typer innkjøp.

Innføring av rettighetsbasert full merverdiavgiftskompensasjon vil gi et løft for frivilligheten på frivillighetens egne premisser. Forslagsstillerne vil derfor at alle idrettslag og andre frivillige organisasjoner skal gis full rettighetsbasert merverdiavgiftskompensasjon for alle utgifter til varer, tjenester, bygg og anlegg.

For å unngå at en utvidelse av merverdiavgiftskompensasjonsordningen til å inkludere alle merverdiutgifter i forbindelse med bygg/anlegg for alle typer organisasjoner skal føre til en større avkortning for de frivillige organisasjonene som ikke har utgifter til bygg, må tiltaket gjennomføres parallelt med at merverdiavgiftskompensasjonsordningen gjøres rettighetsstyrt og med sikkerhet for full kompensasjon for alle søknadsberettigete.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å

1. endre merverdiavgiftskompensasjonsordningene med sikte på rett til full merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner.
2. utvide merverdiavgiftskompensasjonsordningene slik at alle organisasjoner, uavhengig av størrelse, inkluderes i ordningen.
3. sikre rett til full kompensasjon for alle utgifter i forbindelse med nybygg, vedlikehold og rehabilitering for organisasjonseide bygg og anlegg.

25. april 2017

Marit Arnstad

Anne Tingelstad Wøien

Kjersti Toppe

